

Obnova centrálního prostoru Královské obory Stromovka v Praze

Královská obora Stromovka je jedním z nejvýznamnějších a největších přírodně krajinářských parků v Praze zpřístupněných veřejnosti v roce 1804. Královská obora Stromovka prodělala v 19. století krajinářskou přeměnu z obory na veřejný park. Stávající rozloha parku je 88,7 ha. Královská obora Stromovka je přírodně i památkově chráněným parkem.

Rozmanitost kompozice krajinářského parku Stromovka je dána morfologií krajiny. Park sestává z lužních partií navazujících na Vltavu a zalesněných severních svahů s průhledy umožňujícími překrásné výhledy do parku a na Trojskou kotlinu. Dno bývalého rybníka je klidovou částí tzv. srdcem Královské obory Stromovka navazující na historický prostor parteru před Šlechtovou restaurací.

V roce 2015 byla zahájena celková obnova bývalého rudolfínského rybníka. Centrálním prostorem Královské obory je promenádní prostranství před Šlechtovou restaurací tzv. parter s květinovými záhony a centrální část krajinářského parku vymezená hrázemi bývalého Rudolfova rybníka, tzv. dna bývalého rybníka.

V první etapě prací v letech 2015-2016 byla provedena rekonstrukce původního vodohospodářského systému (Rudolfovy štol, rybníků, mostků a vyhlídek s historickým zábradlím atd.). Rekonstrukce navázala na pozdně renesanční stav a zejména na dochované zbytky krajinářských úprav z 19. století. Soustava rybníků je dodnes napájena vodou z Vltavy historickou Rudolfovou štolou. U Rudolfova rybníka bylo obnoveno autorské dřevěné molo s kačenami. Stávající autorské herní prvky u rybníka byly doplněny o atypické pítka v kameni.

Na rekonstrukci navázala výstavba nových vodních ploch. Zvolené krajinářské řešení se soustředilo na vznik nových krajinářsky zakomponovaných vodních ploch do stávající kompozice dna bývalého rybníka. Nové vodní plochy vznikly zejména v podmáčených částech dna bývalého rybníka. Prostorová koncepce jejich uspořádání je navržena tak, aby v nadhledu od Místodržitelského Letohrádku a z promenády květinového parteru byl původní ostrov znovu ostrovem s dominantou skupiny starých dubů. Výstavba nových vodních ploch je největším novým počinem ve Stromovce za posledních nejméně sto let. Vzniklo zde více než 1,5 ha nových vodních ploch. Přínosem je i vznik nových provozních napojení na parkové cesty přes vodní plochy pomocí dřevěných mol. Nově byla zdůrazněna a propojena kompoziční osa přes dubový pahorek (původní rybníční ostrov) směrem ke Šlechtově restauraci. Litorální břehové pásmo bylo osázeno mokřadními rostlinami, které poskytují útočiště četnému vodnímu ptactvu.

V letech 2017 a 2018 pokračovala celková revitalizace této části parku. Její součástí byla rekonstrukce komunikací. Nově byl asfaltový povrch nahrazen tradiční mlatovou úpravou. Z důvodu zmenšení dopravní zátěže parku při stavbě cest byla zvolena technologie předrcení stávajících povrchů a podkladních vrstev. Ty byly po předrcení použity jako podklad mlatových komunikací.

V centrální části přibýly dřevěné autorské objekty na dubovém pahorku a v odpočívadle Čítárna včetně knihovničky. Objekty jsou vytvořeny z dubového dřeva

pocházejícího z pražských parků. Poblíž Čítárny vzniklo nové hojně využívané dětské hřiště. Do centrálního prostoru parku bylo navráceno zrestaurované sousoší Milenci od Evy Krskové. Byl dodán nový mobiliář sestávající jak z typových lavic, tak i atypických lavic tzv. vlnovců, které jsou hojně využívány návštěvníky parku k odpočinku.

V rámci rekonstrukce dna bývalého rybníka se i citlivě kácelo. Díky moderní technice se taktéž přesazovaly starší vzrostlé stromy v rámci parku. Přesazovány byly stromy nevhodně umístěné oproti původní koncepci či kompozičním principům založení parku.

Stávající vegetaci doplnila výsadba 250 ks nových stromů na dně bývalého rybníka. Na dno bývalého rybníka bylo navráceno mnoho sbírkových stromů, které zahynuly následkem povodní (2002, 2013). Technologie nových výsadeb zohledňuje vysokou úroveň hladiny spodní vody (cca 30-40 cm pod úrovní terénu). Připravujeme opětovné označení sbírkových a významných stromů jmenovkami včetně mapky s jejich lokalizací.

Výraznou změnou ve vnímání parku jsou kvalitně provedené terénní modelace a následně založené trávnické plochy v okolí rybníků. V centrální části byla založena velká pobytová travnatá plocha. Trávník je založen s maximální péčí, neboť se po znovuotevření Šlechtovy restaurace očekává výrazný nárůst počtu „uživatelů“ trávnických ploch. Trávníky jsou v centrální části udržovány rozdílně s ohledem na svou funkci. Naleznete zde intenzivně udržované pobytové trávníky i méně intenzivně udržovaná luční a podrostová společenstva, květnatou louku a podmáčené louky ponechané přírodnímu vývoji. V rámci obnovy trávníků bylo použito několik technologických postupů (celková obnova, regenerace trávníků, hydroosev atd.). Nově byla založena květnatá louka, pro kterou vznikla speciálně namíchaná směs „Stromovka“. Počítá se, že zde bude probíhat tradiční každoroční „Kosení luk ve Stromovce“. Plán péče respektuje skutečnost, že Stromovka je nejen jedním z nejvíce zatěžovaných pražských památkově chráněných parků, ale zároveň je i přírodní památkou. Na základě plánu péče byly stanoveny nové požadavky na kvalitu a intenzitu údržby centrální části parku včetně požadavků na kvalitní mechanizaci pro údržbu parku.

V rámci údržby parku se k zálivkám využívá vltavská voda z Rudolfovy štolý, která se předčišťuje pomocí nově realizované technologie umístěné ve Vodárenském domku u Rudolfovy štolý. Předčištěná voda z Vltavy se používá zejména pro zálivku stromů, keřů, trvalek, letniček, trávníků a pro napájení fontán v parku. Tento koncepční záměr je pro udržitelnost parku za stávajících klimatických podmínek velice přínosný.

Koncem roku 2018 byla rekonstruována okružní cesta na hrázi bývalého rybníka, nově má mlatový povrch. Nově bylo zrealizováno zokruhování trasy veřejného osvětlení. Okružní cesta je lemována převážně stromořadími z domácích dřevin, naproti tomu dřeviny na dně bývalého rybníka sestávají zejména z taxonů sbírkového charakteru. V kompoziční ose mezi Výstavištěm a Šlechtovou restaurací vznikla mlatová promenáda pro pěší lemovaná stromořadím. Promenáda je souběžná s hlavní komunikací vedoucí k objektu Šlechtovy restaurace. V budoucnu se počítá s její obnovou i přes areál Výstaviště.

Paralelně s úpravou krajinářského parku probíhá celková rekonstrukce Šlechtovy restaurace. Na ni naváže rekonstrukce jejího předprostoru, tzv. parteru s rozsáhlými květinovými záhony. Dojde k obnovení tzv. Kaštanky, bývalé výletní restaurace, navazující ze západní strany na objekt Šlechtovy restaurace. Bude zde obnovena mlatová plocha s rastrem

tvarovaných kaštanů a navrácen historický litinový altán. Opravou restaurace a navazujících ploch se tak po mnoha letech plně obnoví společenská funkce nejvýznamnějšího cílového místa v parku Stromovka.

Na výše uvedené a dokončené rekonstrukce naváže obnova a doplnění cestní sítě, odvodnění a vybavenosti severních svahů nad Šlechtovou restaurací až po plochy u Planetária. Je plánována úprava hlavního vstupu od Výstaviště směrem k Planetáriu v koordinaci s připravovanou rekonstrukcí předprostoru Výstaviště. Počítá se i s obnovou hlavní osy (Šlechtova restaurace - Výstaviště), která je lemována oboustranným stromořadím. Připravujeme rekonstrukci bývalé části Výstaviště přičleněné opětovně do areálu Královské obory a obnovu předprostoru Místodržitelského Letohrádku.

Investor, zadavatel projektu a realizace: Hlavní město Praha, odbor ochrany prostředí (OCP MHMP)

Autoři projektové dokumentace: Celkové koncepční řešení dna bývalého rybníku (2014) pochází z dílny ateliéru Florart (Ing. Zdena Rudolfová, Ing. Martin Kovář, Doc. Ing. Pavel Šimek, Ph.D., spolupráce Ing. Marek Hamata (trávníky), MgA. Michal Sedlák (autorské objekty). Technické řešení vodních ploch a mol Ing. Jiří Jílek. Technické řešení komunikací a parkových cest Ing. Marek Lukács a Ing. Tomáš Kročil. Technické řešení veřejného osvětlení Ing. Vladimír Kočí a Tomáš Spilka.

Zhotovitel: PSS Bohemia s.r.o. - komunikace, odvodnění, terénní úpravy, drobné stavby

Další zhotovitelé: Lesy hl. m. Prahy (LHMP) - vodní plochy, mola, vegetační úpravy

Celkové náklady: 90 mil Kč bez DPH

Autoři textu: Ing. Alice Dědečková, Ing. Martin Kovář, Ing. Zdena Rudolfová.

Autoři fotografií: Výběr fotografií: Lubomír Stiburek czfoto

Výkresová příloha: Lubomír Stiburek czfoto, archiv OCP MHMP, archiv atelieru Florart, archiv MgA. Michala Sedláka